

**KULE
KİTAP**

LÜZUMSUZ ADAM

Sait Faik Abasıyanık

Kule Kitap®

www.kulekitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

İşletme Koordinatörü: Muhammed Yurt

Yayın Yönetmeni: Dr. Hakan Özkütükçü

Yayın Koordinatörü: Murat Şerefoglu

Editör: Hüseyin Özdemir

Son Okuma: Hüseyin Özdemir

Mizanpaj Tasarım: Emir Tali

Kapak Tasarım: Emir Tali

1. Basım, İstanbul, Şubat 2025

ISBN: 978-625-6086-30-2

Matbu Ajans / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

"Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan eserlerin hukuki sorumluluğu tamamen yazara aittir."

LÜZUMSUZ ADAM

Sait Faik Abasıyanık

İÇİNDEKİLER

Kule Kitap Yayınevinin Yayın Esasları.....	7
Yayımcının Ön sözü	15
LÜZUMSUZ ADAM.....	19
BEN NE YAPAYIM?.....	31
BİRAHANEDEKİ ADAM.....	35
MÜRÜVVET.....	39
İP MESELESİ.....	47
MENEKŞELİ VADI	53
BİZİM KÖY BİR BALIKÇI KÖYÜDÜR	61
KAÇAMAK, PAPAĞAN, KARABİBER.....	69
BACAKLARI OLSAYDI.....	79
AYTEN.....	85
PAPAZ EFENDİ	91
BİR KÜLHANBEYİ HİKÂYESİ	101
KAMERİYELİ MEZAR	107
HAYVANCA GÜLEN ADAM	115

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınlar zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değer taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun Yazım Kılavuzu'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımında ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikri mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlara emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

SAİT FAİK ABASIYANIK

18 Kasım 1906 tarihinde Adapazarı'nın Semerciler Mahallesi'nde dünyaya geldi. Asıl adı Mehmet Sait'tir. Ailesinin lakabı olan "Abasız-zadeler", bilahare soyadlarına ilham kaynağı olmuştur. Dedesi Seyyid Ağa'nın kahvesi, yöre aydınlarının toplanma mekânı idi. Babası Mehmed Fâik Bey, Millî Mücadele sırasında Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinde görev almış, Adapazarı'nda bir yıl belediye başkanlığı yapmıştır. Annesi Makbule Hanım Adapazarı eşrafından Hacı Rıza Bey'in kızıdır.

1910-13 arasında babasının işi dolayısıyla buldukları Karamürsel'deki evleri -deniz kıyısında olması hasebiyle- ruhundaki ilhamların ilk kaynağını teşkil etti. Anne babası arasındaki sorunlar nedeniyle 1913-16 arasındaki ayrılık devresi, ruhundaki "yalnızlık" duygusunu beslemiştir. Sait Faik 1913'te Adapazarı'nda yabancı dilde eğitim verdiği için "Gâvur Mektebi" olarak anılan Rehber-i Terakki adlı okulda ilk eğitimine başlamıştır. Sait Faik'in Adapazarı İdâdisindeki lise eğitimi Yunan işgali sürecinde kesintiye uğramıştır.

Bu arada Mehmet Faik Bey'in kereste ve zahire ticaretindeki başarısı ailenin İstanbul'a taşınmasına vesile olunca (1926), İstanbul Erkek Lisesine devam etmişse de -bir disiplin cezası nedeniyle- bilahare Bursa Erkek Lisesinden mezun olabilmıştır (1928). "İpekli Mendil" adlı hikâye ile edebiyat dünyasına ilk adımını da bu lisede atmıştır. Darülfünun Edebiyat Fakültesine başladıysa da üçüncü sınıfta bıraktı. "Uçurtmalar" da bu süreçte *Milliyet*'te yayımlandı (09.12.1929). "Hama" adlı şiiri ise *Mektep* dergisinde yer aldı (21 Ocak 1932).

Babasının talebiyle ekonomi eğitimi almak üzere İsviçre'nin Lozan şehrine gitmiş (1930) ancak gerek şehirdeki düzenli yaşam gerek ekonomi eğitiminin kendi tabiatına uymaması nedeniyle buradan ayrılarak Fransa'ya geçmiştir. Grenoble'da yaklaşık dört yıl süren düzensiz eğitim hayatı boyunca hem Fransız edebiyatını hem de farklı ülkelerden insanları tanıma fırsatı bulmuştur. Ne var ki eğitimini tamamlamayacağına kanaat getiren babası tarafından geri çağırılmıştır (1934). Oradan aldığı sertifika ile İstanbul Halıcıoğlu'ndaki Ermeni Yetim Mektebindeki öğretmenlik hayatında da başarılı olamamış ve öğrenciler üzerinde hâkimiyet kuramadığı için altı ay sonra istifa etmiştir. Odunkapı'daki zahire dükkânıyla atıldığı ticari hayatta da başarısız olmuştu. Aynı yıl Remzi Kitabevinden çıkan *Semaver*'in baskı masraflarını babasının üstlenmesi, oğlunun yazarlık mesleğinde şansını denemesini onayladığı anlamına geliyordu (1936).

Babasının 1938'deki ölümünü müteakip annesiyle birlikte kız aylarını Şişli'de Kırağı Sokağı'ndaki İkbâl Apartmanı'nda, yazları ise Burgazada'daki köşkte geçirdi. Tercih ettiği bohem hayatı, onu evlilikten de uzak tutmuştu. Babasından kalan servet ve yazlarıyla geçimini sürdürüyordu.

Önce *Kurun*'da, sonra *Varlık*'ta yayımlanan "Çelme" adlı hikâyesi hakkında halkı askerlikten soğuttuğu gerekçesiyle açılan davadan beraat etti (1940). 1942'de *Haber* gazetesinde muhabir olarak çalıştığı süreçteki izlenimleri *Mahkeme Kapısı* ismiyle kitaplaştı.

1940'ta tefrika edilen, 1944'te basılan *Medar-ı Maişet Motoru*, sıkıyönetim idaresi tarafından toplatılmış, 1952'de *Birtakım İnsanlar* adıyla yeniden neşredilmiştir.

1945'te siroz hastalığına yakalandı. 1951'de tedavi için gittiği Fransa'dan çok kısa bir süre sonra geri döndü. 1953'te Mark Twain Cemiyeti şeref üyeliğine seçilen Sait Faik, 11 Mayıs 1954'te vefatını müteakip Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

Annesi Makbule Hanım, masrafı kitap gelirlerinden karşılanmak üzere Sait Faik Hikâye Ödülü'nü tesis etmiş, onun 1963'teki ölümünden sonra bu ödülü devam ettirme görevini -ailenin gayrimenkullerini bağışladığı- Darüşşafaka Cemiyeti üstlenmiştir. Burgazada'daki ev, 1959'da Sait Faik Müzesine dönüştürülmüştür.

İlk hikâyelerinde Maupassant, Ömer Seyfeddin, Refik Halit ve Reşat Nuri etkisi görülürken Fransa dönüşünde kendi üslubunu yaratmıştır. Dönemin baskın tarzı olan toplumcu-gerçekçi akımda fazla kalmamış, "birey" in problemlerine ağırlık vermiştir. Kendi gözlem ve tecrübelerinin ürünü olarak değerlendirilen bir yaklaşımla "küçük insanlar" ın dertlerine tercüman olmuştur. Fakir semtler, deniz onun ana dekorudur. İç sıkıntısı, yalnızlık ve hayal kurma; hikâyelerinde öne çıkan psikolojik unsurlardır. Onun eserleri Türk hikâyeciliğinde Ömer Seyfeddin'den sonra ikinci önemli merhale olarak değerlendirilmektedir.¹

ESERLERİ:

Hikâyeler:

1. *Semaver* (1936-Remzi Kitabevi)
2. *Sarnıç* (1939-Çığır Kitabevi)
3. *Şahmerdan* (1940-Çığır Kitabevi)
4. *Lüzumsuz Adam* (1948- Varlık Yayınevi)
5. *Mahalle Kahvesi* (1950-Varlık Yayınevi)
6. *Havada Bulut* (1951-Varlık Yayınları)
7. *Kumpanya* (1951-Varlık Yayınevi)
8. *Havuz Başı* (1952-Varlık Yayınevi)
9. *Son Kuşlar* (1952-Varlık Yayınevi)
10. *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (1954-Varlık Yayınevi)

¹ Bu bilgiler şu kaynaklardan derlenmiştir: M. Orhan Okay, Sait Faik Abasıyanık", *DİA*, C. 35, İstanbul, 2008, s. 583-584; <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/sait-faik-abasiyanik-1906-1954/>; <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sait-faik-abasiyanik>.

11. *Az Şekerli* (1954-Varlık Yayınevi)
12. *Tüneldeki Çocuk* (1955-Varlık Yayınevi)
14. *Balıkçının Ölümü* (1977-Bilgi Yayınevi)
15. *Müthiş Bir Tren* (Çeviri, Uyarlama-1981-Bilgi Yayınevi)
16. *Hikâyecinin Kaderi* (2005-Yapı Kredi Yayınları)
17. *Büyüyen Eller* (2007-Yapı Kredi Yayınları)

Romanlar:

1. *Medarı Maişet Romanı* (1944-Ahmet İhsan Basımevi)
2. *Kayıp Aranıyor* (1953-Varlık Yayınları)
3. *Yaşamak Hırsı* (Georges Simeon'dan Çeviri-1954-İstanbul Yayınları)

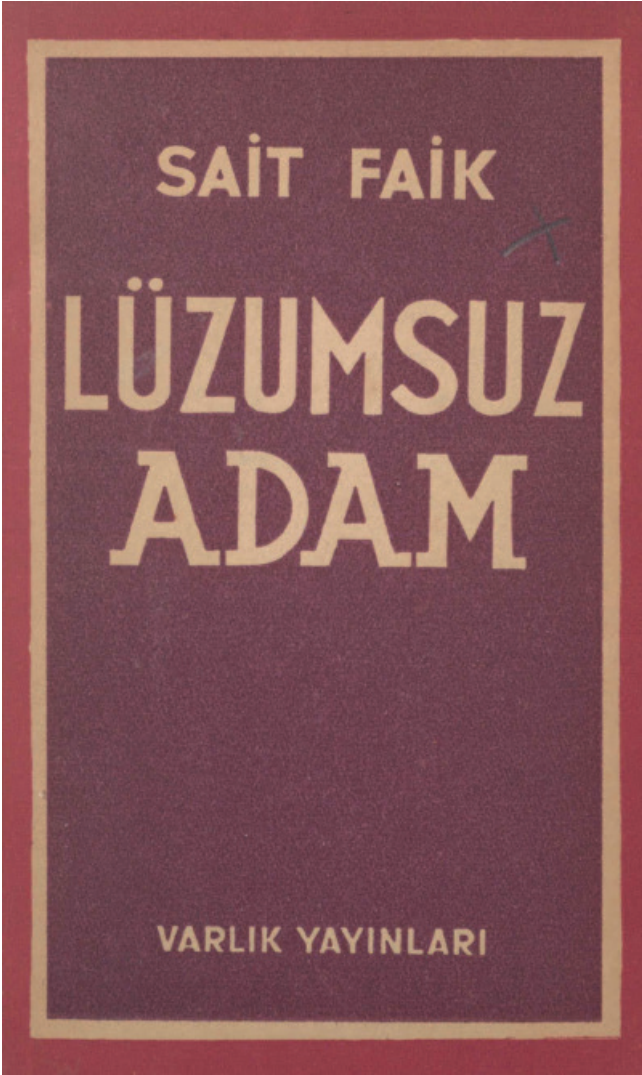
Şiir:

1. *Şimdi Sevişmek Vakti* (1953-Yenilik Yayınevi)

Diğer:

1. *Mabkeme Kapısı* (1956-Varlık Yayınevi)
2. *Açık Hava Oteli* (1980-Bilgi Yayınevi)
3. *Yaşasın Edebiyat* (1981-Bilgi Yayınevi)
4. *Sevgiliye Mektup* (1987-Bilgi Yayınevi)
5. *Kargamı Bağışla* (2003-Yapı Kredi Yayınları)

Birinci Baskı Kapağı

SAİT FAİK

LÜZUMSUZ
ADAM

VARLIK YAYINLARI

İkinci Baskı Kapağı

SAİT FAİK

Lüzumsuz Adam

İkinci Basılış

Bogazici University Library

35001106656609

14

VARLIK YAYINEVI

Ankara caddesi, İstanbul

YAYIMCININ ÖN SÖZÜ

Türk hikâyeciliğinin oldukça kısa sayılabilecek bir zamanda katettiği büyük mesafede emeği geçen kilometre taşı isimlerden biri de kuşkusuz Sait Faik Abasıyanık'tır. Etkilenme aşamasını çok çabuk geride bırakarak kendi üslubunu geliştirmeyi başaran Sait Faik, hikâyeciliğimize de yepyeni bir soluk getirmiştir.

Sait Faik, konu merkezli hikâye anlatma tarzından uzaklaşarak “küçük insanlar”ın anlık durumlarını resmetmeyi tercih etmiştir. Bu sebeple hikâyelerindeki kişi kadrosu çeşitlilik arz eder. Her yaş, cins, ırk ve meslekten insanlar; küçük mutlulukları ve kederleriyle bu hikâyelerde boy gösterir.

Dinî, ideolojik ve ırkî kaygılardan da uzaklaşmış; Tevfik Fikret'in ifadesiyle “milletim nev-i beşer, vatanım rûy-ı zemin” (milletim bütün insanlık, vatanım bütün yeryüzü) anlayışına ulaşmıştır. İnsanlığın ortak dertleri olan “yoksulluk, ölüm, kötülük” onun başlıca meseleleri olmuştur. “Sevgi” ise elindeki yegâne ilaçtır. Ne var ki onu 1945 sonrası süreçte -ihtimal ki hastalığının tesiriyle- daha karamsar bir “hâlet-i ruhiye”ye savrulmuş görürüz.

Şairlik kudreti, hikâyelerini de bir parça şiirleştirmiş; bu şiirsel dil ve kısa cümleler, eserlerindeki akıcılığın başlıca nedenini oluşturmuştur.

Son Kuşlar'da yer alan “Yazmasam deli olacaktım.” cümlesi, âdeta onu tanımlayan en veciz ifadedir...

Ölümünün üzerinden geçen yetmiş yıla rağmen eserlerine olan rağbetin artarak devam etmesi, pek çok refikimizi ona dair eserler neş-

retmeye sevk etmiştir. Hiçbirinin çabası kıymetsiz değildir ve her bir eser Sait Faik'e ödenmiş bir vefa borcu olduğu gibi Türk edebiyatına da hizmettir.

Kule Kitap Yayınevi olarak Sait Faik'in eserlerinin kendi sağlığında yapılmış baskılarını gözden geçirip mukayese ederek yazarın metne müdahalelerini göstermeyi, böylece mütevazı bir edisyon kritik çalışması gerçekleştirmek suretiyle eserlerin en olgun hâlini ortaya çıkarmayı hedefledik.

Sait Faik'in dilinin sadeleştirmeye ihtiyaç duymaması nedeniyle okuyucularımızın anlamını bilemeyeceğini düşündüğümüz kelimelere dipnotlarda yer verdik. Yine açıklamaya ihtiyaç duyan kişi, yer ve olayları da dipnotlarda birer cümle ile tanıtmaya çalıştık. Sait Faik'in kendi dipnotlarının sonuna [S.F.] kısaltmasını ekledik. Kelimelerin imlası ve noktalamasında ise günümüzdeki şeklini tercih ettik. Zira zaman içerisinde yaşanan değişim nedeniyle eski imlanın, metni anlamayı zorlaştıracağı kanaatindeyiz. Bazı yer isimlerinin imlasında ise dönemselliği yansıttığı için metindeki hâlini uygun gördük.

Bilhassa konuşma cümlelerinde yerel ağız olduğunu düşündüğümüz imlalarda tashih yoluna gitmedik.

Metinlerin 2. baskılarında çoğu zaman "-imek" fiili araya kaynaştırma harfi alarak yüklemle bitişik yazılmıştı. Okuma kolaylığı sağladığı için biz de genel olarak 2. baskıdaki hâlini metne yansıttık.

Sait Faik'in sağlığında yapılmış iki baskı arasındaki farkları, daha doğrusu yazarın metne müdahalelerini göstermek için aşağıdaki yöntemi tercih ettik:

Bir kelime veya kelime grubu, ikinci baskıda başka bir kelime veya kelime grubu ile değiştirilmişse köşeli parantez içerisinde eğik çizginin solunda ilk baskı, sağında ikinci baskıdaki hâline yer verdik. 1. baskıda olup 2. baskıda olmayan kelime veya kelime gruplarını köşeli parantez içerisinde ve düz gösterdik. 2. baskıda olup ilk baskıda olma-